

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

ח.

עין משפט
נר מצוה

(א) נפי' אורה מדו של הקב"ה לו ללדק כמו כי קרן עור פני משה וסם חינו עחו אעפ"י שם אלל המקום עחו לומר מוקף האור הגדול אלל הקב"ה יומר מאלל הנדיקים ערוך בערך קרן. (ב) לקמן ק"ג. (ג) לקמן לא: ב"מ מב. (ד) [לקמן: וי"ג]. (ה) ב"ב י: ר"ה ד. (ו) ג"ל שאין מנסיין. (ז) ג"ל רש"י. (ח) [לקמן לא:]. (ט) נפי"א ה"ג. (י) ש"ל. (יא) ע"י מוס' ב"מ מב. ד"ה שפ"ן.

תורה אור השלם

1. שבעת ימים שאר לא יקרא בבתיכם כי כל אבל מקומצת ונקרחה הפש והוא מנערת השרא'ל בגר ובאורח ה'ארא'ן: שפות יב יט
2. ויחפש בגדול החל ובקטן קלה ויפא'ן והגביע באמתחת בנימן: בראשית מד יב
3. והק'ה ק'עת הדיא אהפש את ירושלים גברות ופקדתי על האגשים והקפאים על שמריהם והאמרים בלבכם לא יטיב יי ולא ידע: צפניה א יב
4. נר יי נשמת אדם חפש כל חדרי בטן: משלי כ
5. ונגה קאור תהיה קרנים מידו לו ושמ' תקיפו עזה: חבקוק ג ד

מוסף רש"י

חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער. ואין לרין לנפול דלון כלן עור על יראה (בי"ט מב.)

מוסף תוספות

- א. והיא במקום מחיצה, ובכד חיצון משתמשים בעינו אכילהם ושתייתם ושאר צרכיהם וכד פנים מוחים שם בנדיהם ומצניעים אותם שם. מ"י ה"ן. ב. דאי הוה קאי אטתה לא שייך ביה צד חיצון וצד פנימי. מוס' ר"פ. ג. ומשני דקאמר אינו צריך בדיקה היינו בכל ענין, מיידי דמיתתא והא דקאמר הכא וכו' דנקט עצים ואבנים וכו', כיון דמדידא. שם.
- ד. כדקתני חמץ שנפלה עליו מפולת. מוס' ה"ל"ש.
- ה. בכך אלא לבדוק בעצמו וכיון דאיכא סכנה לא צריך. מ"י ה"ן.

רבינו הגאון

מפני שאור הנר יפה לבדיקה. ואע"ג דק"ל חצרו אינה צריכה בדיקה הואיל ונרובין מצויין שם. ואכסדרה לאורה נבדקת, אתא לא לאור חרומה לאשמעין שהבדוק כיום בזמן שהחמה מצויה בעולם כשהוא בודק בבית אינו בודק אלא

מפני שאור הנר יפה לבדיקה. לקמיה מפרש מאי מעליותא מאבוקה: לאורה נבדקת. לאור שלה נבדקת ואין לרין להציא לה אור הנר כלילה אלא בודקה ציוס: ודאיכא. בציאה מקום נבדק לא סגי' לה לאור הארובה: אי נימא

מפני שאור הנר יפה לבדיקה ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר **ושבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם ואומר** ויהפוש בגדול החל ואומר **בעת ההיא אחפש את ירושלים בגרות ואומר** **נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן** האי אור החמה היכי דמי אי נימא בחצר האמר רבא **הצר אינה צריכה בדיקה מפני שהעורבין מצויין שם אלא באכסדרה האמר רבא באכסדרה לאורה נבדקת לא צריכה לארובה דבחדר ודהיכא **אי לבהדי ארובה היינו אכסדרה אלא לצדדין ואבוקה לא והאמר רבא מאי דכתיב ונגוה כאור תהיה קרנים מידו לו ושם הביון עוון** **למה צדיקים דומין בפני שכינה כנר בפני האבוקה ואמר רבא אבוקה להבדלה מצוה מן המובחר אמר רב נחמן בר יצחק זה יכול להכניסו לחורין ולסדקין וזה אינו יכול להכניסו לחורין ולסדקין רב זביד אמר זה אורו לפניו וזה אורו לאחריו רב פפא אמר האי בעית והאי לא בעית רבינא אמר האי מושך נהורא והאי מוקטף איקטופי: כל מקום שאין מכניסין בו: כל מקום לאתויי מאי לאתויי הא דתנו רבנן יחורי בית העליונים והתחתונים יוגג היציע ווגג המגדל יורפת בקר ולולין ומתבן יואוצרות יין וואוצרות שמן אין צריכין בדיקה רש"י. **אומר משה החולקת בתוך הבית ומפסקת צריכה בדיקה ורמינהו יחור שבין אדם לחבירו זה בודק עד מקום שידו מגעת והשאר מבטלו בלבו ר' שמעון בן גמליאל אומר משה החולקת בתוך הבית ועצים ואבנים סדורים תחתיה ומפסקת אינה צריכה בדיקה קשיא משה אמטה קשיא חורין אחרון חורין לא קשיא הא בעילאי ובתתאי והא במיצעי משה אמטה לא קשיא הא דמיתתאי ואוצרות יין אין צריך בדיקה והתניא אוצרות יין צריך בדיקה אוצרות שמן אין צריך בדיקה הכא במאי עסקינן במסתפק אי הכי שמן נמי שמן יש קבע לאכילה יין אין קבע לשתיה תני רבי חייה עשו אוצרות שכר בבבל כאוצרות יין בארץ ישראל במסתפק אמר רב חסדא בי דגים אין צריך בדיקה והתניא צריכין בדיקה לא קשיא הא ברברבי הא בבוטרי אמר רבה בר רב הונא בי מילחי ובי קירי צריך בדיקה אמר רב פפא בי ציבי ובי תמרי צריך בדיקה תנא אין מחייבין אותו להכניס ידו לחורין ולסדקין לבדוק מפני הסכנה מאי סכנה אי נימא מפני סכנת עקרב כי משתמש היכי אישתמש לא צריכא דנפל אי נפל למה לי בדיקה והתנן **חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער התם שאין הכלב יכול לחפש אחריו הכא כשהכלב יכול לחפש אחריו והא אמר ר' אלעזר **שלוחי מצוה אינו נזוקין אמר רב אשי שמא תאבד לו מחט ואתי לעיוני בתרה וכה"ג לאו מצוה הוא והתניא **האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאהיה בן העוה"ב הרי************

משה החולקת בתוך הבית ומפסקת. פרש"י דלענין תחתיה מיידי וקשה לפני' לא ה"ל למימר החולקת אלא מפסקת ותו לא אלא י"ל חולקת בתוך הבית ומפסקת היינו שמונת באלמע הצית וחולקת היינו שמגעת מכותל לכותל^א ואינו יכול לעבור מלד אחר אלא על גבי המטה או ישות ועבור תחתיה וקאמר דלין לרין צדיקה ולד הפנימי וכן משמע בירושל' ובמוספתא^ב דקאמר רש"י ג אומר מטה שהיא חוצלת החולקת בתוך הבית ועצים ואבנים מונחים תחתיה בודק עד החיון ואינו בודק עד הפנימי ומתוך הירושלמי משמע דצריכתא דקתני זה עלים ואבנים גרם אין נמי צדיקה והא דלא משני הכא יש עלים ואבנים משום דלא משמע ליה ששציל כך אין לרין צדיקה **ואלא** משום דלין דרך לשות ולעבור תחת המטה ומשני הא דמיליא התם לרין צדיקה לפי שרגליה גבוהין ויכול לעבור תחתיה בלא שמייה אי נמי במיליא א"כ דלא ניחא לעלות על גבה ולעבור וי"ס דגרסי אין לרין צדיקה צדמייתא וצדמייתא לרין ולפי גירסא זו נקט עלים ואבנים סדורים תחתיה לרבותא ור"ס גרס בתרווייהו אין לרין ופריך מהא דצדמייתא לא צדיק עלים סדורים וצדמייתא צדיקין: **הכא כשהכלב יכול לחפש אחריו**. ולכן אינו פטור אלא מפני הסכנה והא דמשמע גבי מפולת לאס הכלב יכול לחפש אינו כמבוער ולרין לעבור ולא מייסטר מפני סכנת עקרב אורי"י שאני התם דודאי איכא חמץ^א הטריחוהו חממים **להשכיר פועלים צמרא ותניא אלא הכא שאין החמץ ידוע לא הטריחוהו^ה**: ש"ס

בט א מ"י שם הל' ד טו"ש"ע שם ספ"ק ו: ב ג ד מ"י שם טו"ש"ע שם ספ"ק א: נא ד מ"י שם הלכה ו טו"ש"ע שם ספ"ק ד: נב ד מ"י שם טו"ש"ע שם ספ"ק ה: נג ו מ"י שם טו"ש"ע שם ספ"ק ו: נד ז מ"י שם טו"ש"ע שם ספ"ק ג: נה ח מ"י שם הלכה ה טו"ש"ע שם ס"ז: נו ט מ"י שם טו"ש"ע שם ספ"ק ח:

לעיו רש"י

אנפ"ר"ן [אנפ"ר"ן]. יציע. מיישטי"ר. ארון כלים.

רבינו הגאון (המשך)

בב. וכן באבוקה אע"ג שהאבוקה להבדלה מצוה מן המובחר אין בודקין אלא בב. דמשוך נהוריה ואורו לפניו ויכול להכניסו בחורין ובסדקין. תנו רבנן חורי הבית העליונים כו. פירוש העליונים שאין יד מגעת להשתמש בהן. וכן התחתונים עם הקרקע. והגג שאין בני אדם משתמשים בו וכן היציע. וזה היציע יש לו שלש שמות יציע צלע והתא, יציע דמתיב היציע התחתונה וגו', והוא מפורש בפי המוכר את הבית בתחלתו. וכן הופת כדכתיב ואין בקר ברפתים. ולולין כדכתיב ובלולים יעלו אל התיכונה. ומתבן כמשמעו. ואוצרות יין ושמן שאין מסתפקין מהן ואין נכנסין בהם בכל שעה, דליכא למיחש של שמת נכנס אדם לשם כפת שבידו ושכחו. כל אלו אין צריכין בדיקה. וכן מטה החולקת בבית, אם היא מוטלת בקרקעית הבית ומפסקת, כלומר היא מיושבת מן החולקת של בית עד הכותל שבגגו ואין אדם יכול לעבור לא מתחתיה ולא מצודה, כל הבית שהוא אחרון אותה המטה אין צריך בדיקה. ואם מטה זו מוליא. עד שיהיו עצים ואבנים סדורים תחתיה שאין מי שיכול לעבור תחתיה. ואם הם אוצרות יין ושמן במסתפק מהן, וכן אוצרות שכר בבבל, ובי דגים קטנים ובי ציבי ובי תמרי ובי מילחי ובי קירי, כולן צריכין בדיקה. פירוש קירי, שעה. תנא אין מחייבין אותו להכניס ידו לחור ולסדקין לבדוק אע"פ שהכלב יכול לחפש אחריו, דחיישינן לסכנת עקרב. ואע"ג דאמר ר' אלעזר שלוחי מצוה אינו נזוקין, חיישינן שמא יתכוין לחפש אבן חיפוש החמץ על מחט שאבדה לו קודם לכן. ואמרין וכה"ג לאו מצוה היא, והתניא האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיו בני או בשביל שאבדה לעולם הבא הרי זה צדיק גמור.